

Nr 97*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.*

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1961/62 beräkna följande anslag, nämligen under punkten 61 till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 1 530 000 kronor, under punkten 64 till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid Serafimerlasarettet m. m. ett reservationsanslag av 700 000 kronor, under punkten 72 till Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor samt under punkten 77 till Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. ett reservationsanslag av 3 400 000 kronor.

I samma proposition har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1961/62 beräkna dels under statens allmänna fastighetsfond följande anslag, nämligen under punkten 2 till Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m. ett investeringsanslag av 1 400 000 kronor och under punkten 6 till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala ett investeringsanslag av 5 465 000 kronor, dels ock under fonden för låneunderstöd, punkten 15, till Lån till sällskapet Eugeniahemmet ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 79, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 mars 1961, framlagt de förslag, vilka framgår av den följande redogörelsen.

1:o) Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m. under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1961/62 anvisa ett investeringsanslag av 1 400 000 kronor.

Radiofysiska institutionen vid karolinska sjukhuset omorganiserades och ålades vidgade arbetsuppgifter fr. o. m. budgetåret 1958/59, i samband varmed institutionen jämväl erhöll icke oväsentliga personalförstärkningar,

främst för den institutionen åvilande strålskyddsverksamheten. Redan dessförinnan hade institutionens lokalresurser visat sig otillräckliga. Vid anmälan i propositionen nr 87/1958 av ett av 1951 års strålskyddskommitté framlagt förslag till tillbyggnad till de nuvarande institutionsbyggnaderna på karolinska sjukhusets område framhölls, att då stora svårigheter föreläggat att bereda utrymme redan för det personaltillskott, som medgivits för budgetåret 1957/58, det vore uppenbart, att åtgärder snarast måste vidtagas för att lösa institutionens lokalfrågor. För att tillfredsställande fylla framför allt tillsynsavdelningarnas behov av ökade utrymmen fann departementschefen nybyggnadsåtgärder vara ofrånkomliga. Lokalfrågan borde emellertid enligt departementschefens mening bli föremål för ytterligare utredning.

Sedan riksdagen anslutit sig till vad sålunda anförts, uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att verkställa fortsatt utredning av frågan. Det förslag i ämnet, som av styrelsen framlades i augusti 1959, innebar, att en nybyggnad, huvudsakligen avsedd för tillsynsverksamheten, skulle uppföras i anslutning till de befintliga institutionsbyggnaderna på sjukhusets område, varjämte vissa ombyggnadsarbeten skulle företagas i de nuvarande lokalerna. Vid granskningen inom inrikesdepartementet befanns förslaget allmänna utformning och dimensionering i princip kunna godtagas, varför åt byggnadsstyrelsen uppdrogs att utföra projektering av byggnadsföretaget. I en inom departementet upprättad promemoria anfördes härvid vissa allmänna synpunkter på förslaget, vilka borde beaktas vid den fortsatta projekteringen. Sålunda ansågs antalet tjänsterum snävt tilltaget med tanke på framtida utvecklingsmöjligheter, varför det borde undersökas i vad mån utrymmena för tjänsterum kunde ökas utan att byggnadens totala storlek vidgades. Vidare påpekades att avloppsfrågans ordnande och kostnaderna härför krävde speciell uppmärksamhet i samband med projekteringen. I övrigt anfördes en del smärre detaljanmärkningar, huvudsakligen avseende dimensioneringen av vissa närmare angivna lokaler m. m.

Det nu projekterade byggnadsförslaget överensstämmer i allt väsentligt med det tidigare granskade. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit har de i departementspromemorian anförda synpunkterna endast delvis beaktats. De avvikelser, som gjorts från denna, har närmare motiverats i en av föreståndaren för radiofysiska institutionen upprättad promemoria. Vad angår möjligheterna att öka utrymmena för tjänsterum har härvid framhållits, att en del av den tekniska personalen beräknas vara sysselsatt i laboratorier och att vissa rum vid en ökning av personalen kan utnyttjas av två tjänstemän gemensamt, varjämte vissa utrymmen i nybyggnaden kan frigöras, när ombyggnadsarbetena i den nuvarande institutionsbyggnaden genomförts. I fråga om detaljanmärkningarna i departementspromemorian har lämnats förklaringar till gjorda avvikelser, som departementschefen anser sig kunna godtaga. Vad slutligen angår avloppsfrågan har departe-

mentschefen ingen erinran mot den av byggnadsstyrelsen förordade lösningen under förutsättning att hinder gentemot Solna stad icke möter mot att dagvattnet avledes till Uppsalavägen.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker departementschefen, att en tillbyggnad uppföres i anslutning till radiofysiska institutionens byggnader på karolinska sjukhusets område i huvudsaklig överensstämmelse med det nu framlagda förslaget. Byggnadsstyrelsens beräkning av kostnaderna härför, 4 000 000 kronor, överensstämmer med den tidigare gjorda kostnadsuppskattningen.

Då tillbyggnaden måste färdigställas, innan de ombyggnadsarbeten, som avses skola utföras i den nuvarande institutionsbyggnaden, kan påbörjas, förordas, att medel för tillbyggnadsarbetenas igångsättande anvisas för nästa budgetår, oaktat projekteringen av ombyggnadsarbetena ännu ej slutförts. Det föreslås, att för nästa budgetår anvisas 1 400 000 kronor för ändamålet.

Utskottet. Såsom utskottet konstaterat vid sin behandling av förevarande byggnadsfrågor i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr B 40 år 1958 har lokalresurserna redan innan radiofysiska institutionen från och med budgetåret 1958/59 erhöll väsentliga personalförstärkningar, särskilt för strål-skyddsverksamheten, visat sig otillräckliga. Med hänsyn också till nämnda personaltillskott uttalade riksdagen samma år, att åtgärder borde vidtagas för lösande av lokalfrågorna provisoriskt och på längre sikt. Den av departementschefen nu föreslagna tillbyggnaden i anslutning till radiofysiska institutionens byggnader på karolinska sjukhusets område tillstyrkes därför av utskottet.

Med hänsyn till i propositionen redovisade omständigheter vill utskottet inte heller motsätta sig, att medel för tillbyggnadsarbetenas igångsättande anvisas för nästa budgetår, fastän projekteringen av ombyggnadsarbetena ännu ej slutförts.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsåtgärder för strål-skyddsverksamhet m. m.* för budgetåret 1961/62 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 400 000 kronor.

2:o) **Karolinska sjukhuset: Utrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels medgiva, att utrustning till nervklinikerna vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 4 000 000 kronor, att, såvitt på staten ankommer, gäldas tidigast under budgetåret 1962/63, dels medgiva, att utrustning till röntgendiagnostiska institutionen vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 602 000 kronor, att gäldas tidigast

under budgetåret 1962/63, dels ock till Karolinska sjukhuset: Utrustning för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 532 000 kronor.

De totala kostnaderna för utrustning av den nya alkoholkliniken har beräknats till 1 032 000 kronor. Härav har för innevarande budgetår anvisats 500 000 kronor, varjämte kommittén erhållit bemyndigande att beställa utrustning till ett värde av högst 300 000 kronor. För anskaffning av resterande utrustning för alkoholkliniken bör för nästa budgetår anvisas 532 000 kronor. Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot att kommittén inom den godtagbara kostnadsramen anskaffar en snabbtelefonanläggning för kliniken.

Det av kommittén framlagda utrustningsförslaget beträffande nervkliniker slutar, även efter de nedskärningar, som kommittén gjort i förhållande till ett tidigare på överläkarnas önskemål grundat program, på ett högst betydande belopp. Det föreliggande förslaget, som kostnadsberäknats till 8 471 000 kronor, är emellertid icke slutligt. Å ena sidan har nämligen kommittén med hänsyn till de invändningar mot kostnaden, som rests från Stockholms stads och Stockholms läns landstings representanter i kommittén, förklarat sig ämna göra ytterligare försök till nedskärningar av det framlagda förslaget. Å andra sidan är förslaget icke fullständigt, i det att viss utrustning till ett värde av drygt 0,5 miljoner kronor undantagits, enär anskaffningen ansetts böra anstå, tills någon erfarenhet av klinikernas drift vunnits. Vidare avses förslaget skola kompletteras beträffande vissa lokaler, i fråga om vilka särskild utredning angående omdisponering pågår. Härjämte har överläkaren vid neurokirurgiska kliniken framfört önskemål om viss ytterligare apparatur, vilket förslag för närvarande prövas inom kommittén. Kommittén har anmält, att den avser att framlägga ett definitivt utrustningsförslag i anslagsäskandena för budgetåret 1962/63.

Med hänsyn till de många osäkra faktorer, som sålunda alltjämt föreligger, finner departementschefen det f. n. icke möjligt att taga slutlig ställning till utrustningsprogrammet och kostnaderna för detta. Då departementschefen emellertid finner det uppenbart, att det för utrustningsanskaffningar under nästa budgetår äskade totalbeloppet, 1 500 000 kronor, och totalbeloppet, 4 000 000 kronor, av det begärda beställningsbemyndigandet under alla förhållanden ligger inom ramen för en för nervkliniker oifrånkomlig utrustningskostnad, förordar han, att i enlighet med kommitténs äskanden från statens sida anvisas 1 000 000 kronor för utrustningsanskaffningar under budgetåret 1961/62, varjämte riksdagens medgivande bör utverka att beställa utrustning till ett värde av högst 4 000 000 kronor, att — i vad avser den på staten fallande delen av kostnaden för denna utrustning, högst 2 700 000 kronor — gäldas tidigast under budgetåret 1962/63. För att icke möjligheter till ytterligare nedskärningar

i utrustningsprogrammet skall förloras, förutsättes härvid, att icke annan utrustning inköpes eller beställes under nästa budgetår än sådan, som av kommittén bedömes helt ofrånkomlig. Vidare förutsättes, att kommittén under det fortsatta arbetet med utrustningsförslaget så långt det är görligt beaktar möjligheterna att begränsa utgifterna, utan att kravet på en tillfredsställande standard i fråga om utrustningen eftersättes. Härvid understrykes särskilt angelägenheten av att kommittén undersöker varje möjlighet att låta sådan vid serafimerlasarettets nervkliniker befintlig utrustning, som icke lämpligen bör kvarbliva vid lasarettet, komma till användning vid de nya nervklinikerna för undvikande av motsvarande nyanskaffning.

Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition under anslaget till Utbyggnad av karolinska sjukhuset på kapitalbudgeten förordat anvisande av medel för utökning av den röntgendiagnostiska institutionens lokaler. Kommitténs utrustningsprogram för dessa lokaler anser departementschefen sig böra tillstyrka. Ehuru den gjorda kostnadsberäkningen icke föranlett någon erinran från departementschefens sida, förutsättes dock, att kommittén vinnlägger sig om att begränsa utgifterna så långt det är möjligt. I enlighet med kommitténs hemställan anses böra utverkas riksdagens medgivande att beställa ifrågavarande utrustning till ett värde av högst 602 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot den av departementschefen föreslagna slutanvisningen för utrustning av den nya alkoholkliniken.

Såsom i propositionen anförts synes det för närvarande inte möjligt att taga slutlig ställning till utrustningsprogrammet beträffande nervklinikerna. Då det emellertid synes uppenbart, att det för utrustning under nästa budgetår äskade totalbeloppet och det begärda beställningsbemyndigandet ligger inom ramen för en ofrånkomlig utrustningskostnad, vill utskottet inte motsätta sig vad departementschefen härutinnan föreslagit. En förutsättning härför bör, såsom i propositionen anförts, vara att inte annan utrustning inköpes eller beställes under nästa budgetår än sådan, som av kommittén bedömes helt ofrånkomlig.

Med bifall till vad utskottet föreslagit i sitt utlåtande nr 32 har riksdagen numera anvisat medel för utökning av den röntgendiagnostiska institutionens lokaler. Det nu framlagda utrustningsprogrammet för dessa lokaler liksom det föreslagna beställningsbemyndigandet kan utskottet godtaga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att utrustning till nervklinikerna vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 4 000 000

kronor, att, såvitt på staten ankommer, gäldas tidigast under budgetåret 1962/63;

b) medgiva, att utrustning till röntgendiagnostiska institutionen vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 602 000 kronor, att gäldas tidigast under budgetåret 1962/63;

c) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 532 000 kronor.

3:o) Avtal angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat godkänna avtal med Uppsala läns landsting angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala, m. m.

Vid anmälan i propositionen nr 87/1958 av den reviderade generalplanen för utbyggande av Akademiska sjukhuset framhöll departementschefen, att man icke på dåvarande stadium kunde binda den framtida utformningen av sjukhusets olika delar. Den ständigt fortgående utvecklingen inom det vetenskapliga och sjukvårdstekniska området kunde komma att väsentligt modifiera uppgjorda planer icke blott i fråga om platsantalet utan även beträffande kravet på diagnostik- och behandlingsavdelningar. Nya överväganden föranledda av behov, som då icke kunde förutses, kunde föranleda ändringar av såväl de olika klinikernas storlek som den ordning i vilken de borde utbyggas. Planen borde emellertid kunna läggas till grund för det fortsatta utredningsarbetet.

Vid framläggandet av den reviderade generalplanen förutsågs en utökning av antalet vårdplatser från knappt 1 100 till omkring 1 450. Totalkostnaderna för erforderliga byggnadsåtgärder beräknades i dåvarande prisläge approximativt till inemot 80 miljoner kronor, vari dock icke inräknats kostnaden för bl. a. en under byggnad varande ny panncentral.

Regionsjukvårdens utbyggande enligt de i propositionen nr 159/1960 framlagda riktlinjerna medför emellertid ett ökat vårdplatsbehov vid Akademiska sjukhuset. Sålunda avses sammanlagt cirka 530 vårdplatser skola reserveras för de s. k. regionspecialiteterna, varav för Uppsala läns landstings del cirka 130 vårdplatser och för övriga i Uppsalaregionen ingående sjukvårdshuvudmän cirka 400. Detta medför, att man nu måste räkna med en utbyggnad av sjukhuset till cirka 1 600 vårdplatser. Samtidigt har för olika kliniker gemensamma anläggningar m. m. måst givas en större kapacitet, vilket jämväl bidragit till att man fått kraftigt uppräknade beräknade kostnaderna för sjukhusets utbyggande. Dessa beräknas nu till totalt

cirka 140 miljoner kronor, varav cirka 23 miljoner kronor avser utrustningskostnader. Det är departementschefens avsikt att allteftersom utbyggnaden fortskrider liksom hittills lämna närmare redogörelser för de olika i generalplanen ingående byggnadsföretagen i samband med äskanden av medel till desamma. Då det fortsatta utredningsarbetet kan komma att föranleda modifieringar i de i dag föreliggande planerna, bör man icke heller nu binda den slutliga utformningen av sjukhuset.

Det föreliggande avtalsförslaget avser det skede av sjukhusets utbyggande, som f. n. kan överblickas. Sålunda har i § 1 jämförd med bilagan till avtalsförslaget närmare angivits de byggnadsobjekt som avses. Beträffande sjukhusets fortsatta utbyggande efter avslutandet av det i avtalsförslaget avsedda byggnadsprogrammet skall förhandlingar upptagas, så snart byggnadskommittén framlagt plan för denna fortsatta utbyggnad.

I fråga om den i avtalsförslaget angivna kostnadsfördelningen mellan staten och Uppsala läns landsting anföres följande.

Då staten formellt är ägare till Akademiska sjukhuset, har staten att påtaga sig en så stor andel av kostnaderna för utbyggnaden, som icke skäligt bör åvila annan huvudman. Det procenttal, efter vilket staten deltar i kostnaderna för nybyggnader och utrustning vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och Allmänna sjukhuset i Malmö, där merkostnaden för undervisningen och forskningen ansetts motivera ett statsbidrag om 25 procent av kostnaderna, kan sålunda icke tillämpas på totalkostnaden för utbyggnaden vid Akademiska sjukhuset. Det erinras, att Uppsala läns landstings bidrag under de senaste årtiondena i allmänhet motsvarat hälften av de verkliga kostnaderna för nybyggnader och utrustning vid Akademiska sjukhuset. Landstingets redan gjorda tillskott till vissa av de byggnadsföretag, som ingår i det nu aktuella utbyggnadsskedet, har dock lämnats med uttrycklig reservation för en omprövning av landstingets andel i kostnaden. Såsom skäl härför har landstinget bl. a. framhållit, att Akademiska sjukhuset enligt generalplanen på många kliniker får ett betydligt större platsantal än som erfordras för landstingets sjukvårdsområde, ävensom att den höga specialiseringen för undervisningens och forskningens behov medför väsentligt högre genomsnittliga investeringskostnader per vårdplats än som eljest är normalt. Landstingets bidrag synes böra motsvara den verkliga kostnaden för den del av utbyggnaden, som belöper på de för landstingsområdet erforderliga platserna, med avdrag för de merkostnader, som beräknats föranledda av undervisning och forskning. Departementschefen har därför funnit sig böra godtaga, att landstingets bidrag bestämmes till 30 procent av den totala utbyggnadskostnaden.

Även beträffande kostnaderna för den del av utbyggnaden, som belöper på regionsjukvård vid sjukhuset för andra sjukvårdsområden inom Uppsalaregionen än Uppsala län, bör merkostnaden för undervisningen och forskningen stanna på staten. Med utgångspunkt från föreliggande kost-

nadskalkyler beräknas cirka 52 miljoner kronor belöpa på regionsjukvård för andra sjukvårdsområden än Uppsala län, av vilket belopp sålunda 25 procent eller cirka 13 miljoner kronor bör stanna å staten och återstoden bestridas av berörda sjukvårdshuvudmän. Deras andel i totalkostnaden skulle sålunda kunna beräknas till cirka 39 miljoner kronor, vilket motsvarar inemot 30 procent av totalkostnaden enligt nu föreliggande kostnadskalkyler. Det har mellan parterna förutsatts, att Uppsala läns landsting skall åtaga sig att svara för finansieringen av de på övriga sjukvårdshuvudmän inom regionen fallande investeringarna mot det att dessa ersätter de årliga kapitalkostnaderna härför.

Föranleder det fortsatta utredningsarbetet icke ändring av relationen mellan den totala utbyggnadskostnaden och kostnaderna för regionsjukvård för andra sjukvårdsområden inom Uppsalaregionen än Uppsala län, skulle drygt 40 procent av totalkostnaden komma att stanna på staten.

Då Uppsala läns landsting i avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om fördelningen av byggnadskostnaderna hittills i princip bidragit med hälften av anläggningskostnaderna för av den reviderade generalplanen omfattade, redan utförda eller påbörjade byggnadsföretag, har kommittén förutsatt att — när avtalsförslaget vederbörligen godkänts — en retroaktiv reglering av statens och landstingets ekonomiska mellanhavanden i fråga om sådana byggnadsföretag skall komma till stånd. Även för egen del förordar departementschefen, att en sådan reglering sker.

Vad beträffar de olika bestämmelserna i föreliggande avtalsförslag anföres följande.

Enligt § 4 första stycket skall, därest icke annan överenskommelse träffas mellan parterna, landstinget bidra med 30 procent av de verkliga kostnaderna för sådan byggnad eller anläggning, inklusive utrustning, som kommer till stånd vid sjukhuset under ifrågavarande utbyggnadsskede men icke omfattas av i avtalsförslaget avsett byggnadsprogram.

I andra stycket av § 4 har föreskrivits, att landstinget skall bidra med 30 procent av de verkliga kostnaderna jämväl för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnad eller annan anläggning vid sjukhuset, i den mån arbetena ej bestrides av medel, som ställes till förfogande för löpande (»normala») reparations- och underhållsarbeten. Enligt departementschefens mening bör även landstingets bidrag till utrustning, som anskaffas i samband med sådana ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten, regleras. Det förordas, att denna fråga liksom frågan om bidrag till utrustningsanskaffning till befintliga kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset, där sådan anskaffning ej har karaktären av ersättningsanskaffning, upptages till behandling i samband med utarbetandet av det tilläggsavtal till regionsjukvårdsavtalet, varigenom de ekonomiska mellanhavandena mellan parterna i sistnämnda avtal närmare regleras.

Riksräkenskapsverket har ansett stadgandet i § 8 första stycket om sä-

kerhet i form av inteckning i sjukhusfastigheten för lån från landstinget vara onödigt med hänsyn till föreskrifterna i paragrafens andra stycke och böra utgå ur avtalstexten, i synnerhet som statlig fast egendom i allmänhet icke intecknas. Då departementschefen i likhet med riksräkenskapsverket ifrågasätter nödvändigheten av ett sådant stadgande, föreslås, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att överväga denna fråga ytterligare.

Den i § 8 andra stycket använda specificeringen »dåvarande» i fråga om byggnader tillhörande sjukhuset skall enligt vad inhämtats avse sjukhusets samtliga byggnader, som omfattas av avtalet och som kvarstår vid avsedd tidpunkt. Efter det av departementschefen nu gjorda förtydligandet torde någon ändring i avtalsförslaget ej vara påkallad.

Kommittén har föreslagit och riksräkenskapsverket tillstyrkt, att staten och landstinget utser särskilda revisorer för gemensam granskning av såväl sjukhusets som kommitténs räkenskaper. Departementschefen biträder detta förslag och avser att föreslå Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för ett genomförande av detsamma.

Avtalsförslagets detaljbestämmelser i övrigt föranleder ingen erinran från departementschefens sida.

Sammanfattningsvis finner departementschefen förevarande avtalsförslag med de förtydliganden m. m. han gjort vara godtagbart. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna senare erfordras, förutsättes, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Utskottet. Vid sin behandling i utlåtande nr B 40 år 1958 av den reviderade generalplanen för akademiska sjukhusets utbyggande konstaterade utskottet, att denna erbjöd stora möjligheter till en smidig anpassning efter skiftande behov, vilka kunde föranledas av den ständigt fortgående utvecklingen. Förslaget borde enligt utskottets mening kunna läggas till grund för det fortsatta utredningsarbetet. Totalkostnaden för erforderliga byggnadsåtgärder beräknades i dåvarande prisläge till i runt tal 78 miljoner kronor.

I förevarande proposition har anmälts, att kostnaderna för sjukhusets utbyggande — med hänsyn till ökat vårdplatsbehov vid sjukhuset i samband med regionsjukvårdens genomförande och då vissa för olika kliniker gemensamma anläggningar m. m. måst givas större kapacitet — numera kan beräknas till cirka 140 miljoner kronor. Utskottet, vars vederbörande avdelning genom besök vid sjukhuset gjort sig närmare underbyggad om de aktuella utbyggnadsplanerna samt inhämtat närmare upplysningar genom byggnadskommittén, har vid ärendets behandling inte funnit anledning att hävda en annan mening än departementschefen, nämligen att man måste räkna med en utbyggnad av den nu föreslagna omfattningen. Då det fortsatta utredningsarbetet kan komma att föranleda modifieringar i planerna, bör man emellertid icke heller nu, såsom i propo-

sitionen anförts, binda den slutliga utformningen av sjukhuset. I detta sammanhang vill utskottet mot bakgrunden av de betydande kostnaderna för utbyggnaden liksom tidigare understryka angelägenheten av att vid det fortsatta utredningsarbetet så rationella lösningar som möjligt eftersträvas. Det statsfinansiella läget bör vidare bli avgörande för den takt i vilken utbyggnadsprogrammet fullföljes.

Den i avtalsförslaget angivna kostnadsfördelningen mellan staten och Uppsala läns landsting har utskottet, med hänsyn till de skäl som i propositionen anförts, funnit godtagbar ur statens synpunkt. Då inte heller avtalsförslagets detaljbestämmelser i övrigt föranlett någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 mars 1961 förordat godkänna avtal med Uppsala läns landsting angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala, m. m.

4:o) Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala under statens allmänna fastighetsfond, inrikesdepartementet, för budgetåret 1961/62 anvisa ett investeringsanslag av 5 465 000 kronor.

Enligt det förslag till avtal med Uppsala läns landsting angående utbyggnad av Akademiska sjukhuset i Uppsala m. m., som i det föregående redovisats, beräknas statens andel i anläggningskostnaderna för de byggnadsobjekt, som omfattas av avtalet, till i runt tal 40 procent av totalkostnaderna.

Flertalet av de byggnadsåtgärder, för vilka kommittén äskat medel för nästa budgetår, innefattas i avtalet.

Då nybyggnaden för den medicinska kliniken beräknas bli färdigställd under första delen av år 1962, bör för nästa budgetår i enlighet med kommitténs förslag 1 320 000 kronor anvisas för detta ändamål. Kommitténs förslag om inrättande av vissa provisoriska laboratorielokaler m. m. i nybyggnaden för den medicinska kliniken föranleder inte någon erinran från departementschefens sida.

För uppförande av nybyggnad för centralkök med personalrestaurang m. m. bör för nästa budgetår anvisas återstående å staten ankommande belopp, 1 760 000 kronor.

För vidtagande av erforderliga förberedande arbeten föreslås för nästa budgetår en medelsanvisning av 400 000 kronor.

Som framgår av kommitténs förslag och universitetsmyndigheternas yttranden är det angeläget, att lokaler för neurokirurgi finnes tillgängliga,

då den av riksdagen beslutade professuren i ämnet inrättas fr. o. m. budgetåret 1962/63. Departementschefen finner den föreslagna provisoriska lösningen av lokalfrågan, innebärande att en vårdavdelning om 28 vårdplatser anordnas i lungkliniken och att operationslokaler m. m. förläggas i en tillbyggnad till denna, godtagbar. Det föreslagna vårdplatsantalet finner departementschefen godtagbart med hänsyn till avdelningens provisoriska karaktär. I detta sammanhang erinras om att en underdimensionering av kliniken i förhållande till Uppsalaregionens behov är önskvärd på grund av det överskott på vårdplatser i neurokirurgi, som beräknas föreligga inom Stockholmsregionen. Då föreliggande ritningar och beskrivningar torde vara ägnade att läggas till grund för det fortsatta arbetet, förordas anvisande för nästa budgetår av 440 000 kronor för ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten.

Sedan den medicinska kliniken nybyggnad under nästa budgetår slutförts, har som nästa led i sjukhusets etappvisa utbyggnad föreslagits, att den del av den s. k. centrallängan, som skall sammanbinda den nya medicinkliniken med kvinnokliniken, uppföres. I samband härmed föreslår kommittén, att två till denna del av centrallängan anslutande flygelbyggnader för klinisk fysiologi resp. serveringslokaler och vissa verkstadsutrymmen m. m. kommer till utförande jämte vissa ombyggnadsarbeten i kvinnokliniken. I den ifrågavarande sammanbindande byggnadskroppen avses skola förläggas sådana för sjukhuset viktiga funktioner som medicinsk poliklinik, blodgivarcentral och provisoriskt kliniskt-kemiskt laboratorium, för vilka ändamål nuvarande lokaler är otillräckliga och otidsenliga. Med hänsyn härtill och då det för sjukhusets rationella drift är angeläget, att den nya medicinkliniken så snart som möjligt erhåller förbindelse med de äldre klinikerna vid sjukhuset förordas, att de sålunda föreslagna byggnadsarbetena nu igångsättes. Föreliggande ritningar, beskrivningar och kostnadsberäkningar till den aktuella utbyggnaden har i huvudsak icke föranlett någon erinran vid remissbehandlingen. Även departementschefen har funnit kommitténs förslag i fråga om byggnadernas utformning och lokalprogrammet för desamma vara godtagbart och förordar därför, att för det fortsatta projekteringsarbetet och för byggnadsarbetenas påbörjande 800 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Vid bifall till vad i det föregående förordats skulle under nästa budgetår statliga medel till ett belopp av 4 720 000 kronor stå till förfogande för vidtagande av sådana förberedande åtgärder och byggnadsarbeten, som omfattas av den reviderade generalplanen för sjukhuset. Det förordas, att inom denna kostnadsram, i den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest befinnes lämpligt, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål må ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

För bestridande av kostnaderna för allmänna utredningar och kommit-

téns egen verksamhet beräknas för nästa budgetår 80 000 kronor och för de statliga representanterna i kommittén 50 000 kronor eller tillhoppa 130 000 kronor.

Jämlikt bemyndigande av 1960 års riksdag medgav Kungl. Maj:t den 26 augusti 1960 kommittén att inom ramen av det för budgetåret 1960/61 anvisade investeringsanslaget till utbyggande av Akademiska sjukhuset låta för en kostnad av högst 500 000 kronor utföra dels en byggnad för undervisningslokaler för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola, dels ock en första etapp av ett bostadshus för elever vid skolan, allt med anledning av en av statsmakterna godkänd utökning av skolans elevantal. Genom beslut den 30 december 1960 har Kungl. Maj:t godkänt förslag till avtal mellan staten och Uppsala läns landsting om tillägg till och ändring i gällande avtal angående samarbete för drift av sjuksköterskeskolan. Enligt detta avtalsförslag, vilket jämväl godkänts av landstinget, åtager sig staten bl. a. att uppföra och utrusta ifrågavarande provisoriska byggnader. Då kommitténs beräkning av de totala byggnadskostnaderna för de provisoriska lokalerna för sjuksköterskeskolan inte givit departementschefen anledning till erinran, tillstyrker han anvisande för nästa budgetår av 615 000 kronor för ändamålet.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså utgöra (4 720 000 + 130 000 + 615 000) 5 465 000 kronor.

Utskottet. Flertalet av de i förevarande sammanhang föreslagna byggnadsåtgärderna innefattas i det avtal som utskottet tillstyrkt under föregående punkt. Under hänvisning härtill får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:s förslag jämväl i övrigt hemställa,

att riksdagen må till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1961/62 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 5 465 000 kronor.

5:o) *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 795 000 kronor.

Vad beträffar den av direktionen gjorda anslagsframställningen föreslår departementschefen, att för nästa budgetår av statsmedel anvisas ett anslag av 515 000 kronor för anskaffning av utrustning samt för oförutsedda utgifter. I beloppet har härvid inräknats hela kostnaden för utrustning som anskaffas till psykiatriska kliniken, för vilken staten f. n. ensam har att svara, ävensom medel för exponeringsautomatik till röntgen-diagnostikavdelningen, för vilket ändamål Uppsala läns landsting redan

för innevarande budgetår förskotterat statens andel. Det förutsattes, att landstinget beträffande utrustning av andra kliniker och avdelningar m. m. än psykiatriska kliniken bidrager med lika stort belopp som av statsmedel anvisas härför.

Föreliggande förslag till utrustning av nybyggnaden för medicinska kliniken och den provisoriska neurokirurgiska kliniken godtogs av departementschefen.

Då staten enligt det av departementschefen i det föregående anmälda förslaget till avtal med landstinget angående utbyggnad av Akademiska sjukhuset beräknas skola svara för omkring 40 procent av utrustningskostnaderna för de ifrågavarande klinikerna, förordas i enlighet med kommitténs förslag, att 1 280 000 kronor anvisas för ändamålet för nästa budgetår.

Utbyggnaden av akademiska sjukhuset enligt nyssnämnda avtalsförslag omfattar jämväl bl. a. panncentralen och barnpsykiatriska kliniken, till vilkas utrustning riksdagen 1958 respektive 1960 anvisat medel. I dessa utrustningsprogram har staten deltagit med större andel av kostnaderna än vad som avses enligt avtalsförslaget. Med anledning härav framhålles, att kommittén i annat sammanhang anmält, att den i samband med äskandena för budgetåret 1962/63 avser att taga upp frågan om en retroaktiv reglering av kostnadsfördelningen beträffande av avtalsförslaget omfattade, redan utförda eller påbörjade projekt.

Liksom för innevarande budgetår förutsattes, att statens andel i kostnaderna för kommitténs verksamhet beträffande utrustningsfrågor får bestridas från förevarande anslag.

Utskottet. Den i propositionen förordade medelsanvisningen i anledning av sjukhusdirektionens äskande kan utskottet tillstyrka, varvid liksom tidigare förutsattes att landstinget beträffande utrustning av andra kliniker och avdelningar m. m. än psykiatriska kliniken bidrager med lika stort belopp som av statsmedel anvisas härför.

Under hänvisning vidare till att utskottet under punkten 3 tillstyrkt det nya avtalet med landstinget godtager utskottet det föreliggande förslaget till utrustning av nybyggnaden för medicinska kliniken och den provisoriska neurokirurgiska kliniken.

Med tillstyrkande jämväl i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 795 000 kronor.

6:o) Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Bidrag till

vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m. för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 220 000 kronor.

Vid anmälan av förevarande anslag för 1960 års riksdag (propositionen nr 71/1960) påpekades, att förhandlingar pågick om en avtalsenlig reglering av statens bidrag till sjukvårdsinrättningarna i Lund. De av riksdagen under hösten 1960 godtagna riktlinjerna för regionsjukvårdens utbyggande, enligt vilka Lunds lasarett jämte Malmö allmänna sjukhus skall tillhandahålla vårdplatser inom regionspecialiteter för förutom Malmöhus län och Malmö stad jämväl övriga områden, som ingår i den s. k. Lund-Malmöregionen, har emellertid medfört i viss mån ändrade förutsättningar för förhandlingarna. Dessa har bl. a. till följd härav dragit ut på tiden och har ännu ej lett till något förslag till avtalsreglering. Till frågan i vilken omfattning staten slutligen skall delta i de projekt, som den aktuella utbyggnaden av Lunds lasarett omfattar, återkommer departementschefen därför i annat sammanhang. I den föreliggande förhandlingssituationen finner departementschefen — i likhet med förhandlingskommissionen — det angeläget betona, att de i det följande beräknade bidragen icke får bli avgörande för den slutliga kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget.

Med hänsyn till den ytterligare försening, som inträtt beträffande programmet för etapp II av centralblocket, har kravet på igångsättande snarast av det fortsatta arbetet med de laboratorier och lokaler, som omfattas av etappen, accentuerats. Förvaltningsutskottet har med skrivelse den 1 mars 1961 överlämnat ritningar m. fl. handlingar angående den första deletappen av etapp II samt hemställt om Kungl. Maj:ts godkännande av förslaget. En preliminär granskning av förslaget har givit vid handen, att etapp II jämväl skall omfatta vissa lokaler för klinisk fysiologi, vilka tidigare avsetts skola förläggas till en sängbyggnad i centralblocket. Bortsett härifrån överensstämmer det nya förslaget i avseende å volym med det för 1959 års riksdag redovisade liksom ock, fränsett automatiska kostnadsökningar efter 1958, i avseende å kostnadsramen för den första deletappen. Departementschefen ämnar med stöd av det av 1960 års riksdag givna bemyndigandet för Kungl. Maj:t att godkänna det reviderade programmet för denna deletapp så snart ske kan underställa förslaget Kungl. Maj:ts prövning. För påbörjande av den första deletappen av etapp II av centralblocket har under förevarande anslag anvisats tillhoppa 3 000 000 kronor. Dessa medel torde få tagas i anspråk för utförande av det projekt, som må komma att godkännas av Kungl. Maj:t, varjämte i anledning av förvaltningsutskottets framställning ytterligare medel bör ställas till landstingets förfogande för ändamålet. Departementschefen räknar därvidlag med att ett anslag på ytterligare 1 000 000 kronor skall vara tillräckligt för de arbeten, som kan komma att

utföras under nästa budgetår, och förordar sålunda, att för fullföljande av etapp II av centralblocket för nästa budgetår anvisas 1 000 000 kronor.

För utförande av en andra byggnadsetapp av centralköket har 1959 års riksdag anvisat 1 820 000 kronor utgörande hälften av totalkostnaderna, 3 640 000 kronor, enligt då föreliggande förslag till projektets utformning. Det sedermera i vissa delar ändrade förslaget har av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 4 250 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1960. Kostnadsökningen beror dels på prisstegringar, dels på omdisponering av lokaler o. dyl. Under hand har inhämtats, att centrala sjukvårdsberedningen delgivit landstinget vissa synpunkter på enskildheter i utformningen av projektet syftande till nedskärning av kostnaderna för detsamma. Dessa synpunkter torde kunna iakttagas vid den fortsatta projekteringen utan att ytterligare tidsförlust därigenom skall behöva uppstå. För egen del utgår departementschefen från att landstinget noggrant prövar beredningens förslag. Innan möjligheterna till nedskärningar sålunda granskats, anser departementschefen sig böra tillstyrka att för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål beräknas ett medelsbehov av 300 000 kronor.

Vid anmälan i propositionen nr 71/1960 av anslag för innevarande budgetår till utförande av centraltvätteriet framhölls, att försvarets fabriksstyrelse genom avtal med landstinget åtagit sig att projektera och utföra anläggningen samt att arrendera och driva densamma. Anläggningen har avsetts skola dimensioneras för en kapacitet av cirka 14 ton tvättgods per dag, varav cirka 10 ton beräknats falla på lasarettet. I fråga om statens andel i kostnaderna för anläggningen påpekades, att denna ej kunde närmare bestämmas, förrän de här inledningsvis berörda förhandlingarna med landstinget om en avtalsreglering av statens bidrag till lasarettet slutförts. Ehuru förutsättningar saknades för ett ställningstagande till byggnadsföretagets utformning och för en närmare bedömning av frågan om fördelningen mellan staten och landstinget av anläggningskostnaderna, ansåg departementschefen sig likväl böra biträda utskottets äskande om anvisande av 250 000 kronor för innevarande budgetår för projektering och påbörjande av anläggningen, då beloppet torde komma att rymmas inom den totala statliga kostnadsramen och då det var angeläget, att projektet komme till utförande utan dröjsmål. Angelägenheten av projektets snara realiserande gör, att departementschefen anser sig böra biträda utskottets förevarande hemställan om anvisande av medel för företagets fortsättande, trots att definitivt byggnadsprogram ännu ej föreligger och frågan om statens slutliga andel i kostnaderna står öppen. Departementschefen tillstyrker alltså, att 1 250 000 kronor anvisas för ändamålet för nästa budgetår, och utgår därvid från att, därest detta belopp jämte för innevarande budgetår anvisade 250 000 kronor skulle komma att överstiga den andel av kostnaderna, som slutligen skall bestridas av staten, en retroaktiv reglering härutinnan kommer till stånd. Totalkostnaderna beräknas såsom utskottet uppgivit till omkring

7 000 000 kronor, vartill kommer projekteringskostnader och vissa ännu ej beräknade anläggningskostnader. Departementschefen avser, att så snart det sig göra låter underställa riksdagen det definitiva byggnadsprogrammet och framlägga förslag i kostnadsfördelningsfrågan.

För utförande av delarna 1 och 2 av huvudkulverten har 1959 års riksdag anvisat i runt tal 420 000 kronor, utgörande omkring hälften av de beräknade totalkostnaderna, 844 000 kronor. Enligt då föreliggande förslag skulle kulverten framdragas under medicinska klinikens nuvarande byggnad. Konstruktionsmässiga och praktiska olägenheter har emellertid befunnits vidlåda en sådan framdragnings, varför ritningar upprättats för en framdragnings öster om byggnaden. Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har yttrat, att den ändrade sträckningen av kulverten synes konsekvent och ger goda förbindelser till samtliga inom ifrågakvarande del av sjukhusområdet belägna kliniker m. m., varför det ändrade programmet biträdes. Nämnden har funnit kostnadsberäkningen för detsamma, upptagande en totalkostnad av 1 020 000 kronor, böra godtagas. Det förordas, att för nästa budgetår anvisas 90 000 kronor för ändamålet. Dock förutsättes, att en slutlig reglering av statens bidrag framdeles kommer att ske på grundval av den avtalsuppörelse, som må komma att träffas.

Föreliggande förslag till tillbyggnad av öronklinikens omfattar en tvåvåningsbyggnad med delvis utgrävd källarvåning belägen väster om öronklinikens och förenad med denna med en täckt förbindelsegång i andra våningsplanet. Härjämte föreslås byggnaderna förenade med en kulvert i källarplanet. Ingången till tillbyggnaden i bottenplanet är förlagd mitt emot en ingång till öronklinikens. Källarvåningen avses skola innehålla klimatarum och omklädningsrum för studenter m. m., bottenvåningen lokaler för otoneurologi, allergiundersökningar samt bronchologi och esophagologi m. m., andra våningen lokaler för foniatri, käkterapi samt undervisning och forskning m. m. Byggnadskostnaderna har beräknats till 1 032 000 kronor, vartill kommer kostnader för utgrävning av hela källarvåningen 100 000 kronor och administrationskostnader 28 000 kronor, totalt 1 160 000 kronor. Som nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande påpekat, är behovet av förbättrade lokalförhållanden för öronklinikens trängande, varför det är angeläget att tillbyggnaden kommer till stånd.

Vid en genomgång av föreliggande ritningar kan, såsom nämnden påpekat, de för foniatriken avsedda lokalerna om totalt cirka 70 m² förefalla otillräckliga med hänsyn till det lokalutrymme, som i annat sammanhang angivits vara erforderligt för denna specialitet. Emellertid torde möjligheter till framtida tillbyggnad för ändamålet föreligga. Med hänsyn härtill och då nämnden i övrigt icke framfört någon erinran mot ritningsförslaget, godtages detsamma som grund för det fortsatta arbetet.

Totalkostnaderna för byggnadsföretaget har nämnden beräknat till 1 160 000 kronor. Då departementschefen ej funnit anledning till erinran

mot denna beräkning, förordar han i avvaktan på en slutlig kostnadsfördelning mellan staten och landstinget, att av statsmedel för nästa budgetår anvisas 580 000 kronor för erforderliga arbeten beträffande tillbyggnaden till öronkliniken.

Vid bifall till vad i det föregående förordats skulle statsbidraget för nästa budgetår uppgå till 3 220 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot den i propositionen förordade medelsanvisningen. Då förhandlingarna om en avtalsenlig reglering av statens bidrag till sjukvårdsinrättningarna i Lund av olika orsaker dragit ut på tiden och ännu ej lett till något förslag i denna fråga, finner utskottet i likhet med departementschefen angeläget betona, att de i förevarande sammanhang beräknade bidragen inte får bli avgörande för den slutliga kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 3 220 000 kronor.

7:o) **Avtal om medicinsk undervisning vid den socialmedicinska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av undervisning och forskning vid den socialmedicinska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus.

Socialmedicin är ett nytt examensämne i studierna till medicine licentiatexamen. Ämnet fick denna självständiga ställning genom 1954 års läkarutbildningsreform och kan på undervisningens och forskningens område sägas återspegla den hastiga uppbyggnaden av samhällets socialpolitiska verksamhetsfält. Socialmedicinen skall tillgodose de kliniska synpunkterna inom bl. a. den förebyggande medicinen, ha stark anknytning till socialvård och andra socialpolitiska verksamhetsformer samt beträffande både undervisning och forskning lägga tyngdpunkterna på tillämpningen av kliniska forskningsresultat i sociala sammanhang och på betydelsen av miljö och sociala förhållanden för hälsa och sjukdom i olika samhällsgrupper.

Sedan en professur i socialmedicin numera inrättats vid Lunds universitet, är det angeläget att erforderliga lokaler ställes till förfogande för den medicinska undervisningen och forskningen i ämnet. Med hänsyn till ämnets kliniska anknytning bör lokalerna såsom chefen för ecklesiastikdepartementet anförde vid frågans behandling i propositionen nr 212/1954 anordnas inom ett universitetssjukhus. I Lund, där professuren enligt pro-

positionen skall vara förlagd, har vissa institutionslokaler redan upplåtits för ändamålet. Emellertid har departementschefen icke något att erinra mot att professorn och den av de båda biträdande lärarna, som förutsättes ha sin verksamhet i Malmö, inordnas jämväl i organisationen för en socialmedicinsk avdelning vid Malmö allmänna sjukhus och beredes tjänsterum inom sjukhuset. Enligt det nu överlämnade avtalsförslaget om medicinsk undervisning och forskning vid den socialmedicinska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus har staten att utgiva ett engångsbidrag av 40 000 kronor, vilket belopp godtages, även om beloppet är högre än som vid tillämpning av huvudavtalets bestämmelser om 25-procentigt byggnads- och utrustningsbidrag skulle ha ifrågakommit. Departementschefen är dock angelägen understryka att hans ställningstagande icke får i något avseende tillmätas prejudicerande verkan.

Avtalsförslaget har i stort sett utformats på samma sätt som de separata avtalen angående undervisning vid de patologiska och bakteriologiska institutionerna samt vid radioterapiavdelningen vid Malmö allmänna sjukhus, dock att någon hänvisning till huvudavtalets regler om fördelning av byggnads- och utrustningskostnader ej skett med hänsyn till att universitetskanslersämbetet icke ansett en fortsatt utbyggnad vara påkallad ur undervisningssynpunkt.

Då departementschefen icke funnit anledning till erinran mot avtalsförslaget, förordar han, att detsamma godkännes från statens sida. Under hand har erfarits att Malmö stad för sin del är beredd godkänna förslaget. Därest framdeles smärre jämkningar eller tillägg till avtalet skulle erfordras, förutsättes, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

De Malmö stad enligt avtalsförslaget tillkommande kostnads- och driftbidragen anses böra bestridas från det under elfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till Bidrag till Malmö allmänna sjukhus. Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att under nämnda anslag för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor. Med hänsyn till den relativt obetydliga merbelastning på anslaget, som kan väntas uppkomma på grund av här ifrågavarande kostads- och driftbidrag om tillhoppa 50 000 kronor, torde ytterligare medel under anslaget icke behöva anvisas för nästa budgetår.

Utskottet tillstyrker det i förevarande sammanhang redovisade avtalsförslaget. Då departementschefen förutsätter, att endast smärre jämkningar i eller tillägg till detta avtal skall kunna ske utan att riksdagens samtycke behöver inhämtas, har utskottet inte funnit anledning till erinran mot att bemyndigande härtill lämnas.

Såsom föreslagits i propositionen torde nu ifrågavarande bidrag böra bestridas från det anslag till Bidrag till Malmö allmänna sjukhus, som riksdagen tidigare anvisat.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 mars 1961 förordade grunder rörande statens bidrag till anordnande av undervisning och forskning vid den socialmedicinska avdelningen vid Malmö allmänna sjukhus.

8:o) **Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker, att av direktionen i skrivelse den 23 september 1960 föreslagna *byggnads-, installations- och förbättringsåtgärder* kommer till utförande under nästa budgetår och att därvid arbetena med inrättande av omklädningsrum för kvinnlig personal och av förråd i köket utföres i enlighet med vad byggnadsstyrelsen föreslagit i sitt yttrande. Kostnaderna för ifrågavarande åtgärder torde med utgångspunkt från byggnadsstyrelsens kostnadsberäkning kunna beräknas sålunda: för utbyten av bristfälliga el-installationer cirka 15 000 kronor, för ny maskinverkstad cirka 87 000 kronor, för omklädningsrum för kvinnlig personal 100 000 kronor, för förråd i köket 5 000 kronor, för vatten- och avloppsledningar m. m. 50 000 kronor, för sanitär utrustning av vissa vårdavdelningar 76 000 kronor samt för målningsarbeten 280 000 kronor. Till dessa kostnader bör läggas de av byggnadsstyrelsen angivna återstående kostnaderna för åtgärder för förbättring av lasarettets el-energiförsörjning, 45 000 kronor. Samtliga nu angivna åtgärder innefattar ett fullföljande av det ursprungliga upprustningsprogrammet för lasarettet, varför Stockholms stad är förpliktad att enligt avtal bidra till bestridande av uppkomna merkostnader.

Totalkostnaden för den fjärde och avslutande etappen av byggnadsarbetena m. m. skulle alltså uppgå till cirka 658 000 kronor, varav på staten faller 40 procent eller i runt tal 263 000 kronor.

Direktionens förslag till *anskaffning av inventarier och annan utrustning* upptar en totalkostnad av 424 000 kronor. Av det ursprungliga anskaffningsprogrammet för lasarettets upprustning kvarstår härjämte viss inventarieanskaffning, varom direktionen hemställde i sina förslag till anslagsäskanden för innevarande budgetår (jämför propositionen nr 71/1960) men till vilken Kungl. Maj:t ännu icke ställt medel till förfogande, nämligen möbler och apparatur till kirurgiska kliniken för 30 000 kronor samt röntgenapparatur för 98 000 kronor. Erforderligt belopp för här avsedd inventarieanskaffning skulle alltså utgöra 552 000 kronor. För nästa budgetår äskade medel för köks- och linneutrustning torde emellertid nedräknas

med 100 000 kronor i förhållande till direktionens förslag, varför departementschefen förordar, att 452 000 kronor ställes till förfogande för inventarieanskaffning för budgetåret 1961/62. Härvid beräknas för möbler och apparatur till kirurgiska kliniken 64 000 kronor, för röntgenapparatur 198 000 kronor, för apparatur till hjärtkateterisering 59 000 kronor, för maskiner och verktyg till maskinverkstaden 25 000 kronor samt för köks- och linneutrustning 106 000 kronor.

I fråga om det *kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet* erinras om att i propositionen nr 95/1959 tillstyrktes ett av en särskilt tillkallad utredningsman framlagt förslag, att serafimerlasarettets nuvarande djuravdelning — belägen i den år 1951 färdigställda laboratoriebyggnaden (patologibyggnaden) och omfattande en nettoyta av cirka 100 m² — skulle jämte förutvarande endokrinologiska avdelningens lokaler i samma våningsplan omändras till laboratorielokaler för det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet. Vidare anslöt departementschefen sig till ett av utredningsmannen framlagt alternativt förslag att för anordnande av ny djuravdelning skulle uppföras en separat byggnad på gården bakom medicinska kliniken med en nettoyta av cirka 90 m².

Genom beslut den 25 mars 1960 godkände Kungl. Maj:t överenskommelse mellan staten och Stockholms stad, varigenom staten åtog sig att iordningställa och uppföra här avsedda laboratorielokaler och djuravdelning, varvid staden skulle bidra med 40 procent av kostnaderna, dock högst 80 000 kronor. Samtidigt uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en beräknad kostnad av högst 200 000 kronor låta utföra sagda åtgärder.

Byggnadsstyrelsen har nu anmält, att ett utförande av ifrågakvarande byggnadsåtgärder i överensstämmelse med vad förordats i propositionen nr 95/1959 icke kan rymmas inom den nyssberörda kostnadsramen av 200 000 kronor. Styrelsen har i denna situation föreslagit vissa nedskärningar i programmet, varigenom kostnaden för laboratorielokalerna skulle kunna hållas inom det tidigare beräknade beloppet, 100 000 kronor, medan kostnaden för ny djuravdelning beräknas till 130 000 kronor enligt ett billigare alternativ och till 160 000 kronor enligt ett dyrare.

Direktionen för karolinska sjukhuset har rest vissa invändningar mot byggnadsstyrelsens förslag till nedskärningar i programmet. Vad gäller nybyggnaden för djuravdelningen framhåller direktionen att antalet rum för förvaring av djur — i varje fall enligt det billigare alternativet — är otillräckligt och att djuroperationsutrymmen saknas. Vad gäller frågan om utrymme för uppställning av större djur avser direktionen att framdeles i annat sammanhang framlägga förslag om anordnande av för sådant ändamål lämpliga lokaler. Direktionen föreslår i stället uppförande av ett av byggnadsstyrelsen i tidigare sammanhang framlagt förslag till nybyggnad för djuravdelningen, preliminärt kostnadsberäknat till 180 000 kronor. De av byggnadsstyrelsen föreslagna nedskärningarna av åtgärderna för inredning

av laboratorielokaler anser direktionen dels medföra vissa nackdelar för personalen, dels komma att motvägas av ökade utrustningskostnader. Stockholms stads sjukvårdsstyrelse har anfört, att staden icke är beredd att deltaga i uppkommande merkostnader för ifrågavarande projekt.

De invändningar direktionen gjort mot byggnadsstyrelsens förslag anser departementschefen värda beaktande. Ett genomförande av projektet i enlighet med direktionens intentioner innebär emellertid en väsentlig kostnadsökning för staten. Härtill kommer att det av direktionen förordade alternativet till nytt djurhus icke synes vara ur kostnadssynpunkt fullständigt utrett, varför sannolikheten talar för en ytterligare kostnadsstegring. I sammanhanget bör också beaktas direktionens avsikt att närmare utreda frågan om förvaring av större djur. Det vore givetvis rationellt att åstadkomma gemensamma utrymmen för större och mindre djur. Slutligen erinras om att frågan om dispositionen av de utrymmen inom lasarettet, som inom en nära framtid blir friställda i samband med nervklinikernas överflyttning till karolinska sjukhuset, f. n. är föremål för överläggningar mellan staden och staten. Det torde icke vara helt uteslutet, att vissa av dessa utrymmen skulle kunna användas för ifrågavarande ändamål. Ehuru departementschefen är medveten om de betydande olägenheter ett ytterligare dröjsmål med en lösning av de här behandlade lokalfrågorna innebär för lasarettet, anser han sig i den sålunda uppkomna situationen böra förordda att, innan några byggnadsarbeten påbörjas, de lokal- och avtalsmässiga förutsättningarna för anordnandet av en djuravdelning närmare utredes i samband med angivna överläggningar med Stockholms stad. I avvaktan härpå är departementschefen icke beredd att förordda, att de tidigare planerade byggnadsarbetena för bakteriologiska laboratoriet och djurhuset nu fullföljes.

Direktionen har vidare framlagt förslag till *anskaffande av utrustning till lasarettets kirurgiska klinik* för en kostnad av 600 000 kronor, varav 400 000 kronor anses böra anvisas för nästa budgetår. Ifrågavarande utrustning ligger utanför det ursprungliga upprustningsprogrammet för lasarettet, vilket för kirurgiska klinikens del endast upptog utrustning för 64 000 kronor. De snabba medicinska och tekniska framstegen på kirurgins område kräver utan tvivel en betydande modernisering och komplettering av klinikens apparatbestånd. Vad direktionen anfört härom är departementschefen för sin del i princip beredd att instämma i. Det anses dock anmärkningsvärt att ifrågavarande utrustningsbehov icke framförts tidigare.

Direktionen har anmält, att den avser att underkasta utrustningsförslaget ytterligare granskning och att i samband med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 inkomma med en slutlig kostnadsberäkning. Med hänsyn härtill torde med den slutliga prövningen av förslaget få anstå till dess en definitiv kostnadsberäkning föreligger. Då emellertid om- och tillbyggnadsarbetena vid kirurgiska kliniken beräknas vara avslutade under

hösten 1961, finner departementschefen det ofrånkomligt, att viss utrustning anskaffas i samband med att de nya lokalerna tages i bruk. Direktionen har angivit medelsbehovet för nästa budgetår till 400 000 kronor. Det förordas, att detta belopp, vilket av direktionen bedömts under alla förhållanden vara erforderligt, ställes till förfogande för utrustningsanskaffning under sagda budgetår. Härvid förutsättes, att anskaffningen icke påbörjas förrän det slutliga utrustningsprogrammet föreligger. Vidare utgår departementschefen ifrån att direktionen — i samråd med centrala sjukvårdsberedningen — vid upprättandet av sagda program tillvaratager alla möjligheter till besparingar. Frågan om eventuellt erforderlig ytterligare medelsanvisning för ändamålet bör upptagas i direktionens anslagsäskanden för budgetåret 1962/63.

Slutligen erinras i detta sammanhang om att enligt gällande avtal med Stockholms stad angående försäljning till staden av stiftelsen serafimerlasarettets fastigheter sådan lös egendom, som användes för lasarettets drift, icke omfattas av försäljningsavtalet, varför parterna har att träffa särskild överenskommelse rörande sådan egendom vid stadens övertagande av huvudmannskapet över lasarettet.

De på staten fallande totalkostnaderna för de åtgärder som i det föregående föreslagits skola komma till utförande under nästa budgetår uppgår till 1 115 000 kronor. För bestridande av dessa kostnader föreslås få tagas i anspråk dels en å anslaget uppkommen besparing om i runt tal 115 000 kronor, dels ock det belopp — cirka 100 000 kronor — som finns disponibelt under anslaget för iordningställande av laboratorielokaler för det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet samt för uppförande av nybyggnad för djuravdelning. På grund härav anses för nästa budgetår böra anvisas (1 115 000 — 115 000 — 100 000) 900 000 kronor.

Utskottet vill erinra om att 1958 års B-riksdag — mot bakgrunden av olägenheterna i fråga om undervisningsverksamheten vid serafimerlasarettet och enär man måste räkna med att lasarettet under ytterligare ett antal år kommer att tjäna undervisningsändamål — beslutat att en upprustning skall komma till stånd. Hittills har för ändamålet anvisats sammanlagt 2 000 000 kronor. Med hänsyn till den ökade medelsanvisning, som i propositionen begäres för nästa budgetår, ävensom de ytterligare utrustningsbehov, vilka vid olika tillfällen aktualiserats av direktionen, har utskottets vederbörande avdelning genom besök vid lasarettet gjort sig närmare underrättad om den pågående upprustningen. Vad utskottet därigenom inhämtat har inte givit utskottet anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen, vilka i huvudsak innebär ett fullföljande av för riksdagen tidigare redovisad plan för arbetenas bedrivande.

I fråga om de av 1959 års riksdag beslutade byggnadsarbetena för bakteriologiska laboratoriet och djurhuset tillstyrker utskottet, ehuru ett yt-

terligare dröjsmål med dessa angelägna projekt är att beklaga, att de inte påbörjas, innan det i propositionen angivna utrednings- och förhandlingsarbetet avslutats.

Även om utskottet, såsom framgår av det anförda, är medvetet om de föreliggande stora utrustningsbehoven vid lasarettet, förutsätter dock utskottet liksom tidigare, att upprustningen — eftersom lasarettet endast under begränsad tid kommer att användas i undervisningens tjänst — inte drives längre än vad som kan anses oundgängligen nödvändigt.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

9:o) **Anslutning av viss elkabel till karolinska sjukhusets elnät.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anslutning av viss elkabel till karolinska sjukhusets elnät* för budgetåret 1961/62 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

10:o) **Lån till sällskapet Eugeniahemmet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Lån till sällskapet Eugeniahemmet under fonden för låneunderstöd, inrikesdepartementet, för budgetåret 1961/62 anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

Styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet har hemställt om ett anslag av 125 000 kronor för att inreda en vårdavdelning för hörselskadade cp-barn i förskoleåldern samt om inrättande av vissa tjänster för nämnda avdelning.

Eugeniahemmet har tidigare bedrivit bandage- och protestillverkning i egen regi. Sedan verksamheten fr. o. m. den 1 februari 1958 överförts till Norrbackainstitutet, står den för ändamålet uppförda verkstadsbyggnaden oanvänd. Byggnaden, som uppfördes under mitten av 1930-talet och i botenplanen omfattar cirka 375 m², är i gott skick.

Vid Eugeniahemmet föreligger ett starkt behov av differentieringsmöjligheter av hemmets klientel. Det är med hänsyn härtill angeläget att fullt ut taga i anspråk vid hemmet befintliga lokala resurser. Mot nu föreliggande förslag, som innebär att den outnyttjade verkstadsbyggnaden för en begränsad kostnad omändras till en vårdavdelning om tio platser, har departementschefen därför intet att erinra. Avdelningen torde i enlighet med

hemmets av medicinalstyrelsen och socialstyrelsen tillstyrkta förslag närmast böra avses för hörselskadade cp-barn.

Mot de till 125 000 kronor beräknade ombyggnadskostnaderna har departementschefen ingen erinran. Medlen bör anvisas som ett ränte- och amorteringsfritt lån under fonden för låneunderstöd.

Vårdklienteletts komplicerade handikapp kräver en jämförelsevis stor personaltäthet vid den nya avdelningen. Det tillstyrkes därför, att avdelningen tillföres av hemmets styrelse föreslagna tio tjänster, varav en halvtidstjänst. I anslutning till vad medicinalstyrelsen anfört förordas dock, att tjänsten som förskollärare placeras i Ae 9. Med hänsyn till vad socialstyrelsen påpekat torde en barnskötersketjänst vid behov få utbytas mot ytterligare en förskollärartjänst. Vidare bör i stället för vårdarinnan i Af 4—Ae 6 inrättas en tjänst som vårdare i Ae 8.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit och hemställer därför,

att riksdagen må till *Lån till sällskapet Eugeniahemmet* för budgetåret 1961/62 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 125 000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Per Jacobsson, Bengtson, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Mårtensson och Eric Carlsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Malmborg, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, Eliasson i Sundborn, fröken Elmén, herrar Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, fröken Karlsson, fru Holmberg och herr Nelander.

Reservation

vid *punkten 10* (Lån till sällskapet Eugeniahemmet) av fröken *Elmén*.